

YANGI TARAQQIYOT DAVRIDA TARBIYAVIY TEXNALOGIYALAR ASOSIDA YUKSAK MA'NAVIYATLI SHAXSNI SHAKLLANTIRISH

Yuldasheva F.I

Pedagogika fanlari bo'yicha Phd dotsent.

Quvondiqova D.K

Nizomiy nomidagi O'zMPU 2-bosqich magistranti

Bugungi kunda jamiyat tezkor o'zgarishlar davrini boshdan kechirmoqda. Ilm-fan, texnologiya va axborot sohalaridagi taraqqiyot hayotimizning barcha jabhalariga ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, bu davrda shaxs tarbiyasi masalasi ham yangicha yondashuvlarni talab qiladi. Yuksak ma'naviyatli shaxs — bu faqat bilimga ega bo'lgan, balki ruhiy-axloqiy fazilatlar bilan boyitilgan, ijtimoiy va madaniy qadriyatlarni qadrlaydigan, mas'uliyatli va kreativ insondir.

Hozirgi kunda bunday shaxsni shakllantirishda tarbiyaviy texnologiyalar muhim rol o'ynaydi. Yuksak ma'naviyatli shaxs o'zida axloqiy prinsiplarni qadrlash va hayotga tadbiq etish, milliy va umumbashariy qadriyatlarni hurmat qilish, mas'uliyat, fidoyilik va halollik kabi sifatlarni namoyon etish, innovatsion fikrlash va kreativlikni rivojlantirish hamda jamoa bilan samarali ishlash, muloqot va hamkorlik qobiliyatini birlashtiradi. Shu xususiyatlarni shakllantirish an'anaviy tarbiyaviy metodlar bilan cheklanishi mumkin, chunki ularning samaradorligi hozirgi zamon talablariga javob bermaydi.

Tarbiyaviy texnologiyalar shaxsni ma'naviy, intellektual va ijodiy rivojlantirishga qaratilgan sistematik va metodik yondashuvlardir. Ular interaktiv metodlar, ya'ni loyiha ishlari, guruh mashg'ulotlari, seminarlar va treninglar orqali shaxsning amaliy tajribasini oshiradi. Shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari raqamli resurslar, onlayn platformalar va virtual laboratoriyalar yordamida bilimlarni yanada samarali o'zlashtirishga xizmat qiladi. Psixologik texnologiyalar shaxsni motivatsiya qilish, ijtimoiy va emotsional kompetensiyalarni rivojlantirish orqali tarbiyalash imkonini beradi.

Madaniy va estetik texnologiyalar esa san'at, musiqa va adabiyot orqali ma'naviy dunyoqarashni boyitishga yordam beradi. Tarbiyaviy texnologiyalar yordamida yuksak ma'naviyatli shaxsni shakllantirishda individual yondashuv muhim ahamiyatga ega. Har bir o'quvchi yoki talabaning qobiliyatlari va qiziqishlarini hisobga olgan holda shaxsiy tarbiya dasturlarini ishlab chiqish shaxsni rivojlantirishda samarali bo'ladi. Loyiha asosida ta'lim orqali o'quvchilar amaliy faoliyatni o'zlashtirib, mas'uliyatli, kreativ va ijtimoiy faol shaxsga aylanadi. Mentorlik va konsultatsiyalar esa tajribali mutaxassislar bilan shaxsiy muloqot orqali axloqiy va ma'naviy qadriyatlarni mustahkamlash imkonini beradi.

Raqamli resurslar, interaktiv kurslar va virtual muhitlar esa shaxsni global va lokal qadriyatlar bilan tanishtiradi. Refleksiya va baholash jarayoni orqali o'quvchilar

o'z harakatlarini tahlil qilib, ma'naviy me'yorlarni anglab, o'zini takomillashtirishga yo'naltiriladi. Zamonaviy jamiyatda texnologiyalar nafaqat bilim berish, balki shaxsiy va ma'naviy rivojlanishga xizmat qilishi mumkin. Onlayn platformalarda axloqiy dilemmalar bilan ishlash, virtual interaktiv loyihalarda ijtimoiy mas'uliyatni rivojlantirish va multimedia resurslari orqali milliy va global qadriyatlarni namoyish etish tarbiyaviy jarayonning samaradorligini oshiradi. Shu tarzda, tarbiyaviy texnologiyalar shaxsni nafaqat bilimli, balki madaniyatli, kreativ va axloqiy jihatdan barqaror qiladi.

Yangi taraqqiyot davrida shaxs tarbiyasida e'tibor faqat bilim va ko'nikmalarni oshirishga qaratilmay, balki ijtimoiy mas'uliyat va axloqiy fazilatlarni mustahkamlashga ham qaratilishi kerak. Shaxsning jamiyatdagi roli, uning atrof-muhitga, oila va hamkasblarga bo'lgan munosabati, do'stlik va hamkorlik qobiliyati ham ma'naviyat bilan chambarchas bog'liq. Shu sababli ta'lim jarayonida talabalar va o'quvchilarni shaxsiy hayotiy tajribalar bilan ishlashga, qaror qabul qilishda axloqiy mezonlardan foydalanishga o'rgatish muhimdir. Zamonaviy tarbiyaviy texnologiyalar shuningdek, shaxsning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Masalan, turli ijtimoiy loyihalarda ishtirok etish, ilmiy va amaliy tadqiqotlarda faol bo'lish, virtual simulyatsiyalar orqali real hayotiy vaziyatlarni boshdan kechirish o'quvchilarda mas'uliyatni, mustaqil fikrlashni va muammoni hal qilish qobiliyatini shakllantiradi. Shu tarzda, texnologiya nafaqat ma'lumot beruvchi vosita, balki shaxsni rivojlantiruvchi interaktiv maydon sifatida ham ishlatiladi.

Ma'naviyatni shakllantirishda o'quvchilarni tarixiy va milliy qadriyatlar bilan tanishtirishning ahamiyati katta. Tarbiyaviy texnologiyalar orqali talabalar tarixiy shaxslar, ulkan ijtimoiy o'zgarishlar va milliy merosni o'rganib, o'z shaxsiy va ijtimoiy vazifalarini anglash imkoniga ega bo'ladilar. Bu esa ularni nafaqat bilimli, balki o'z milliy qadriyatlarini qadrlaydigan va jamiyatga foydali shaxs sifatida shakllantiradi. Shuningdek, yangi tarbiyaviy yondashuvlarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari orqali global tajriba va qadriyatlarni o'rganish imkoniyati ham muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, onlayn platformalarda turli mamlakatlar yoshlarini birlashtiruvchi loyihalarda ishtirok etish, madaniy va axloqiy muammolarni birgalikda tahlil qilish, yoshlar o'rtasida empatiya va muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa yuksak ma'naviyatli shaxsning dunyoqarashini kengaytiradi va unga global masalalarda mas'uliyatli bo'lishni o'rgatadi.

Tarbiyaviy jarayonda motivatsiya va refleksiya asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Shaxs o'z faoliyati va qarorlarini doimiy tahlil qilib borishi, xatolaridan saboq olishi va shaxsiy maqsadlarini qayta ko'rib chiqishi muhimdir. Tarbiyaviy texnologiyalar orqali bu jarayonni avtomatlashtirish va interaktiv shaklda amalga oshirish mumkin. Masalan, virtual treninglar va baholash platformalari orqali talaba yoki o'quvchi o'z harakatlarini tahlil qiladi va rivojlanish yo'nalishlarini aniqlaydi. Hozirgi davrda ijtimoiy va ekologik masalalarga e'tibor berish ham yuksak ma'naviyatli shaxsni shakllantirishning muhim qismi hisoblanadi. Tarbiyaviy

texnologiyalar yordamida yoshlar atrof-muhitni asrash, jamiyatdagi muammolarni hal qilish va ijtimoiy loyihalarda faol bo'lishga o'rgatiladi. Shu tarzda ular faqat bilimli va kreativ shaxs bo'lib qolmay, balki o'z harakatlari bilan jamiyatga foyda keltiradigan ijtimoiy faollikka ega bo'ladi. Natijada, yangi taraqqiyot davrida tarbiyaviy texnologiyalar orqali shakllantirilgan shaxs nafaqat ma'naviy va axloqiy jihatdan barqaror bo'ladi, balki kreativ, mas'uliyatli, global va milliy qadriyatlarni uyg'unlashtira oladigan, jamiyatga faol hissa qo'shadigan shaxs sifatida rivojlanadi. Tarbiyaviy texnologiyalarning samarali qo'llanilishi shaxsning o'zini anglash, ijodiy salohiyatini ochish va ijtimoiy mas'uliyatni his qilish imkoniyatini yaratadi.

Xulosa qilib aytganda, yangi taraqqiyot davrida yuksak ma'naviyatli shaxsni shakllantirish ilm-fan va texnologiya imkoniyatlarini tarbiyaviy jarayonlarga to'liq integratsiya qilishni talab qiladi. Tarbiyaviy texnologiyalar yordamida shaxsni individual qobiliyatlari, axloqiy prinsiplar va ijtimoiy mas'uliyatga asoslangan holda rivojlantirish mumkin. Bunday yondashuvlar nafaqat bilimli, balki ma'naviy barkamol va jamiyat uchun foydali shaxslarni yetishtirishga xizmat qiladi. Shu bois, zamonaviy ta'lim tizimida tarbiyaviy texnologiyalarni keng qo'llash dolzarb va muhim hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1.Ahmatova G. Ta'limda tarbiyaviy ishlarning samaradorligini oshirish yo'llari. – USTOZLAR UCHUN jurnali, 2025. – Maqola tarbiyaning pedagogik yondashuvlari va ma'naviy qadriyatlar rivoji haqida.

2.Ikromova M. V. Ma'naviy axloqiy tarbiyani raqamli texnologiyalar orqali qo'llab quvvatlash: boshlang'ich ta'limda Kanada va O'zbekiston tajribasining taqqoslanishi. – Lingvospektr jurnali, 2025. – Raqamli ta'lim va ma'naviy tarbiya integratsiyasi haqida ilmiy maqola.

3.Zarmasov Sh.R., Mamanov B. Ta'lim tarbiya jarayonida barkamol shaxsni shakllantirish va unda tarbiya darslarining o'rni. – Ilm fan va innovatsiya jurnali, 2023. – Maqola shaxs tarbiyasi va pedagogik jarayonlar haqida.

4.Sharq mutafakkirlarining ta'lim tarbiyaga oid ma'naviy va axloqiy qarashlari. – Science Shine jurnali, 2025. – Milliy qadriyatlar va ma'naviyat tarbiyasi bo'yicha ilmiy tadqiqot.